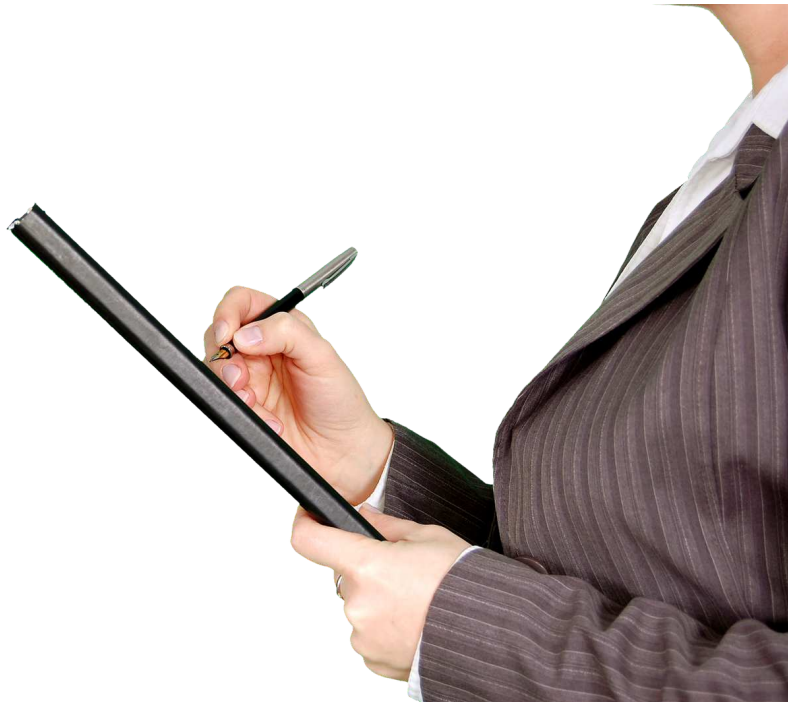

Opisywanie i określanie rzeczy i czynności

Opisywanie i określanie rzeczy i czynności

Pisanie_intro

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Aby przekazać jakąś informację o kimś, mówimy, że 'ktoś robi coś', np. 'Uczeń przegląda wiadomości'. W wypowiedzi tej wskazujemy osobę ('uczeń'), opisujemy jej czynność ('przegląda'), a nawet wymieniamy przedmiot ('wiadomości'). Zdanie można wzbogacić informacjami o właściwościach (cechach, przymiotach) osób i rzeczy (np. zdolny uczeń, krótkie wiadomości), a także czynności (długo przegląda, zawsze przegląda, stale przegląda).

Ćwiczenie 1

Dopasuj cechy do elementów na fotografii.

podłużny

biały

drewniany

żółty

okrągły

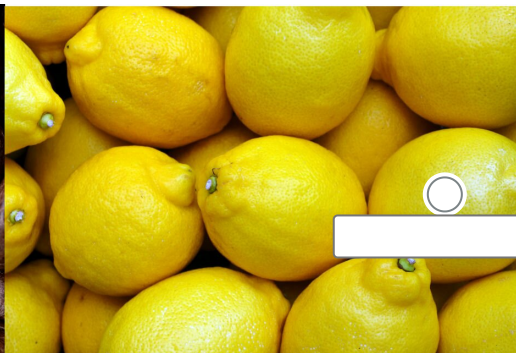
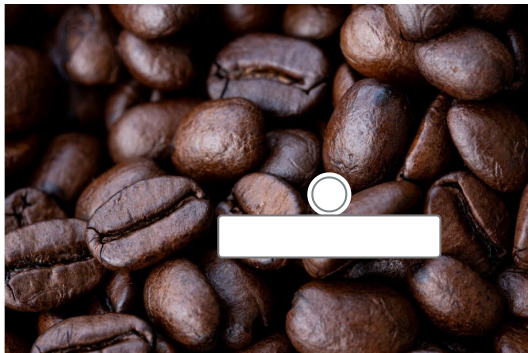
ostry (smak)

owalny

Źródło: Pixabay Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Jak smakują podane kulinaria? Dopasuj określenia do zdjęć.

słodko

gorzko

słono

kwaśno

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Uzupełnij poniższe powiedzenia odpowiednimi wyrazami. Możesz skorzystać ze słownika frazeologicznego.

Kto pierwszy, ten .

głowie dość dwie słowie.

Przyczepić się do kogoś jak rzep do ogona.

Ktoś duchem.

Być młodym.

wyjść na czymś.

Ktoś jest jak skała.

jest zawsze pod latarnią.

Myśleć o migdałach.

Robić minę do gry.

Szukać dnia.

otworzyć oczy.

Tłumaczyć coś z na nasze.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Odpowiedz, jakimi częściami mowy są wpisane przez ciebie w powyższym ćwiczeniu wyrazy. Jaką funkcję pełnią w języku?

Ważne!

Jakie są zjawiska i osoby – nazwane przez rzeczownik – określamy zwykle za pomocą **przymiotnika**. Natomiast aby opisać jak, kiedy i gdzie nastąpiły jakieś zdarzenia, czynności i stany, które wyrażają się za pomocą czasowników, korzystamy z **przysłówka**.

Przymiotnik

Przymiotnik – to część mowy, która określa przede wszystkim rzeczownik.

Odpowiada głównie na pytania: jaki?, jaka?, jakie? (a także czyj?, czyja?, czyje?, który?, która?, które?).

Przymiotnik odmienia się przez 7 przypadków, 2 liczby i przez rodzaje (rodzaj męski, żeński i nijaki w liczbie pojedynczej oraz męskoosobowy i niemęskoosobowy w liczbie mnogiej). Przymiotnik zawsze ma taką samą formę gramatyczną jak rzeczownik, którego jest określeniem. Najbardziej ten związek dwóch wyrazów widać w formie rodzaju, np.:

pies – rzeczownik rodzaju męskiego,

papuga – rzeczownik rodzaju żeńskiego,

kurczę – rzeczownik rodzaju nijakiego,

wesoły (pies) – przymiotnik rodzaju męskiego,

wesoła (papuga) – przymiotnik rodzaju żeńskiego,

wesołe (kurczę) – przymiotnik rodzaju nijakiego.

Przymiotnik - rodzaj:

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
-------------------	--------------

wesoły kolega – przymiotnik rodzaju męskiego	weseli koledzy – przymiotnik rodzaju męskoosobowego
wesoła koleżanka – przymiotnik rodzaju żeńskiego	wesołe koleżanki – przymiotnik rodzaju żeńskiego
wesołe psisko – przymiotnik rodzaju nijakiego	wesołe psiska – przymiotnik rodzaju niemęskoosobowego

Ćwiczenie 5

Niektóre przymiotniki można zastępować krótszymi formami, np. pewny – pewien, rady – rad. Podaj krótsze formy wybranych przymiotników.

zdrowy –
godny –
warty –
świadomy –
pełny –

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Przysłówek

Przysłówek – opisuje najczęściej czas, miejsce, intensywność jakichś czynności, zdarzeń, stanów. Określa czasownik, może też być określeniem przymiotnika. **To nieodmienna część mowy, którą wskazujemy, posługując się pytaniami: jak?, kiedy?, gdzie?, np.:**

Wczoraj wieczorem (kiedy?) Jan pisał e-mail.

Jan **wesoło i głośno** (jak?) podśpiewuje.

Jan znajduje się **blisko** (gdzie?).

Bardzo często przysłówki można utworzyć od przymiotników, np.:

duży → dużo,

względny → względnie.

Ćwiczenie 6

Do przymiotników dopisz ich przysłówkowe odpowiedniki.

wąski –

ładny –

chłodny –

ciekawszy –

bogaty –

milszy –

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Przyporządkuj podane przymiotniki i przysłówki do odpowiednich kategorii, które mogą one określać.

INTENSYWNOŚĆ

ogromny

długi

rudy

duszno

powtórnie

miesięcznie

mały

daleko

pasażerski

gorący

lisi

wczoraj

szeroki

wielce

krótki

białawy

przestrzennie

krótco

stale

niebieski

CZAS

POWTARZALNOŚĆ

DŁUGOŚĆ

PRZESTRZEŃ

PRZYNALEŻNOŚĆ DO CZEGOŚ

JAKOŚĆ

Właściwości rzeczy i czynności

Aby opisać cechy, wygląd, wady i zalety osób i przedmiotów, a także rzeczy abstrakcyjnych, głównie korzystamy z **przymiotnika**, który się stopniuje, na przykład: dobra – lepsza – najlepsza książka. Podobnie opisać można cechy czynności: dobrze/źle to zrobiłeś. Posługujemy się wówczas **przysłówkami**. Za pomocą przysłówków również możemy te czynności lub stany oceniać albo mówić o ich intensywności: dobrze – lepiej – najlepiej to wygląda.

Ważne!

Przymiotniki głównie opisują, jakie są rzeczy, ludzie, zjawiska. Zwykle są określeniami rzeczowników.

Przysłówki głównie opisują jak, gdzie i kiedy nastąpiły zdarzenia, czynności i stany. Zwykle są określeniami czasowników.

Przymiotniki i przysłówki możemy stopniować **regularnie, opisowo** i **nieregularnie**, czyli pokazywać intensywność lub wzmocnienie jakiejś cechy. Dodajemy wówczas cząstki:

- '(ej)szy', 'naj-' → do wyrazu przymiotnikowego,
- '-ej', 'naj-' → do wyrazu przysłówkowego.

Możemy również to samo znaczenie oddać za pomocą wyrazów **'bardziej'** i **'najbardziej'**.

Stopniowanie przymiotników i przysłówków:

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
wesoły	weselszy bardziej wesoły	najweselszy najbardziej wesoły

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
wesoło	weselej bardziej wesoło	najweselej najbardziej wesoło

Ważne!

Jeżeli możliwe jest stopniowanie proste, daje się mu pierwszeństwo przed stopniowaniem opisowym.

Ćwiczenie 8

Uzupełnij tabelę przymiotnikami w odpowiednim stopniu.

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
		najcieplejszy
		najwłaściwszy
	piękniejszy	
chłodny		
	bogatszy	
		najserdeczniejszy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Zastąp formy przymiotnika w stopniu wyższym na ich opisowe odpowiedniki, według wzoru: **najładniejszy – najbardziej ładny**.

czytelniejszy -

najsprawniejszy -

miłościwszy -

jaśniejszy -

najsympatyczniejszy -

głodniejszy -

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Określ przypadek, liczbę i rodzaj wyróżnionych w zdaniach przymiotników. Wstaw dane według wzoru: Już wczoraj w sklepie zabrakło wody **gazowanej**. (dopełniacz, liczba pojedyncza, rodzaj żeński)

Lubię latem obserwować **przepiękny** zachód słońca.

Dociekliwym czytelnikom nie spodobały się zbyt krótkie wiadomości.

Bardzo lubię zapach **kolorowych** kwiatów polnych.

celownik, liczba mnoga, rodzaj męskoosobowy

dopełniacz, liczba mnoga, rodzaj niemęskoosobowy

biernik, liczba pojedyncza, rodzaj męski

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Wybierz właściwą formę przymiotnika lub przysłówka i wpisz w wyznaczonym miejscu w zdaniu. Pamiętaj, żeby przymiotniki rozpoczynające zdanie pisać dużą literą.

(Najbardziej piękne/najpiękniejsze) kwiaty rosną w ogrodzie mojej babci.

Po kąpeli w jeziorze poczułam się (gorzej/źle) .

Moja mama piecze (najbardziej najsmaczniejsze/najsmaczniejsze) ciastka.

Jacek był (bardziej chory/chorszy) od Krzyśka.

Wybrałam (najpłasciejsze/najbardziej płaskie) buty spośród oferowanych w sklepie.

(Najbardziej tajemniczo/najbardziej tajemniczejszo) wśród zebranych zachowywał się Zbyszek.

Jest to sprawa (malszej/mniejszej) wagi niż przypuszczano.

Julia wykonała (największą/największejszą) makietę zamku w konkursie.

Pierścionek okazał się (bardziej droższy/droższy) niż się spodziewałem.

Musieliśmy (dokładniej/bardziej dokładnie) przeliczyć pieniądze zebrane podczas kiermaszu.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 1

Opisz widok z okna twojego pokoju lub domu. W swoim opisie użyj jak największej liczby przymiotników i przysłówków.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.